

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce **AUTOIMPEX spol. s r. o.**, se sídlem Kpt. Jaroše 79, Velká Bíteš, zastoupeného JUDr. Alexandrem Klimešem, advokátem se sídlem U Bulhara 3, Praha 1, proti žalovanému **Finančnímu ředitelství v Brně**, se sídlem nám. Svobody 4, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 10. 2006, č. j. 14551/06-1200-700523, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2007, č. j. 31 Ca 110/2007 - 15,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

V záhlaví uvedeným rozhodnutím žalovaný změnil rozhodnutí Finančního úřadu ve Velkém Meziříčí ze dne 4. 8. 2005, č. j. 41999/05/353920/4596 - dodatečný platební výměr na daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2002.

Žalobce brojil proti rozhodnutí žalovaného nejprve žalobou podanou k Městskému soudu v Brně. Ten usnesením ze dne 3. 4. 2007, č. j. 31 C 336/2006 - 14, řízení o žalobě zastavil s tím, že věc náleží do věcné příslušnosti soudu, který rozhoduje podle zvláštního zákona věci správního soudnictví. Současně žalobce řádně poučil o možnosti podat žalobu u věcně a místně příslušného soudu ve správním soudnictví do jednoho měsíce od právní

moci tohoto rozhodnutí o zastavení řízení, přičemž v takovém případě se žaloba bere za podanou dnem, kdy došla soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení.

Žalobce poté dne 20. 6. 2007 zaslal žalobu prostřednictvím držitele poštovní licence Krajskému soudu v Brně.

Krajský soud usnesením ze dne 24. 7. 2007 tuto žalobu odmítl dle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. pro opožděnost. V odůvodnění uvedl, že usnesení Městského soudu v Brně o zastavení řízení bylo zástupci žalobce doručeno dne 3. 5. 2007; usnesení převzala J. B., která byla dle označení doručovatele oprávněným příjemcem s tím, že je sekretářkou adresáta. Usnesení nabylo právní moci dne 19. 5. 2007, žalobu tedy mohl žalobce s důsledky stanovenými v § 72 odst. 3 větě poslední s. ř. s. podat nejpozději do úterý 19. 6. 2007. Pokud žalobce zaslal žalobu soudu prostřednictvím držitele poštovní licence až dne 20. 6. 2007, nelze § 72 odst. 3 aplikovat a tento den je nutno považovat za den podání žaloby. Vzhledem k tomu, že žalobou napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 6. 10. 2006, byla žaloba podána opožděně.

Proti usnesení krajského soudu podal žalobce včas kasační stížnost. Namítl, že usnesení městského soudu o zastavení řízení bylo adresováno jeho zástupci - daňovému poradci JUDr. J. K., dne 3. 5. 2007 je však převzala jeho spolupracovnice ve společnosti ARIADNA s. r. o., se sídlem Praha 3, Bořivojova 21, J. B. Na shodné adrese má JUDr. K. kontaktní adresu jako daňový poradce. Zástupce žalobce byl ve dnech 3., 4. a 7. 5. 2007 na služební cestě v Lechovicích, ve dnech pracovního volna (5. a 6. 5. 2007) se zdržoval ve svém trvalém bydlišti ve Zlenicích. Od své spolupracovnice proto předmětnou písemnost převzal až dne 8. 5. 2007. Podle § 46 odst. 6 a 7 o. s. ř. tak k řádnému doručení nedošlo, o tomto závěru byl zástupce žalobce dále utvrzen telefonickou informací o problémech s vyznačením právní moci. Posléze byla zástupci žalobce poskytnuta další informace o nabytí právní moci usnesení a na to podal žalobu již správně ke krajskému soudu. Přitom však předpokládal, že předmětné usnesení městského soudu mohlo nabýt právní moci nejdříve 21. 5. 2007.

K otázce vztahu mezi výše zmíněnými osobami žalobce dodal, že JUDr. K. jako daňový poradce žádné zaměstnance nemá, J. B. je sekretářkou daňově poradenské kanceláře ARIADNA s. r. o., nikoli tedy sekretářkou JUDr. K. Žalobce pak byl zastoupen JUDr. K., daňovým poradcem se sídlem v uvedené daňově poradenské kanceláři. V době doručení ani v době tří dnů po tomto doručení se však na adrese svého sídla nevyskytoval, o čemž svědčí kopie jeho cestovního příkazu ze dne 3. 5. 2007. Takovou situaci předvídá § 46 odst. 7 o. s. ř., pročez písemnost nemůže být považována za doručenou třetí den od jejího převzetí spolupracovnicí žalobcova zástupce. Usnesení městského soudu tedy nemohlo nabýt právní moci dne 19. 5. 2007 a lhůta k podání nové žaloby tak nemohla uplynout dnem 19. 6. 2007. Krajský soud svým nezákonným rozhodnutím, postaveným na opožděnosti nově podané žaloby, žalobci odepřel právo na soudní ochranu, zaručené článkem 38 Listiny základních práv a svobod.

Z uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí.

Kasační stížnost není důvodná.

V daném případě je činěn sporným okamžik, ve kterém bylo žalobci (resp. jeho zástupci) doručeno usnesení Městského soudu v Brně ze dne 3. 4. 2007 o zastavení řízení, neboť od tohoto momentu se odvíjel běh lhůty pro podání odvolání proti tomuto usnesení a marným uplynutím této lhůty byl určen den nabytí jeho právní moci, tedy den, který určil počátek lhůty stanovené pro podání žaloby příslušnému soudu v náhradní měsíční lhůtě s důsledkem zachování dne podání původní žaloby u soudu nepříslušného (§ 72 odst. 3 s. ř. s.).

Orgány aplikující právo, mezi nimiž zaujímají dominantní pozici nezávislé soudy, musí při své činnosti postupovat tak, aby interpretační a aplikační právní problémy řešily s maximální mírou racionality. Právní normativní systém totiž představuje toliko jeden ze způsobů řešení společenských konfliktů, který nelze od ostatních systémů zcela vydělit (a nebylo by to ostatně ani smysluplné) a proto také při myšlenkových postupech v oblasti práva nelze abstrahovat od obecně platných pravidel a představ. V daném případě, kdy se spornou jeví otázka výkladu institutu doručování soudních rozhodnutí, z této vstupní obecné úvahy konkrétně plyne, že právní výklad prováděný k tomu specializovanými orgány nemá vést k praktickým důsledkům, jež se zásadně odlišují od běžného vnímání tohoto institutu ve společnosti. Jakkoliv totiž je institut doručování v právním řádu značně významný, operuje i s některými abstraktními termíny (např. tzv. fikce doručení) a má celou řadu konkrétních právních dopadů, nelze zároveň přehlížet fakt, že svojí podstatou se jedná o komunikační prostředek, kdy doručení slouží k seznámení účastníků konkrétního řízení s určitými úkony, provedenými orgány veřejné moci. Jestliže tedy na straně jedné je nutno trvat na tom, aby bylo řádně doručováno, neboť v opačném případě účastníci řízení mohou být výrazně dotčeni na svých právech (včetně přístupu k soudu), na straně druhé nelze přijmout formalistický a účelový přístup těchto účastníků.

V projednávané věci je proto nutno vnímat otázku doručování soudních písemností v kontextu celého smyslu a souslednosti soudního řízení.

Jak vyplynulo ze soudního spisu Městského soudu v Brně sp. zn. 31 C 336/2006, dne 29. 11. 2006 žalobce zplnomocnil „*JUDr. J. K., daňového poradce, daňově-poradenská kancelář ARIADNA s. r. o., se sídlem v Praze 3, Bořivojova 21, IČO 64581144*“ k zastupování žalobce před Krajským soudem v Brně ve věci přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 10. 2006, č. j. 14551/06-1200-700523. Městský soud zástupci žalobce na jím v žalobě a v plné moci uvedenou adresu doručoval usnesení ze dne 18. 12. 2006 - výzvu k vyjádření se k důvodům dalšího procesního postupu soudu, a dále usnesení o zastavení řízení ze dne 3. 4. 2007. V obou případech soud použil „obyčejnou“ doručenkou, jako adresát byl označen „*JUDr. J. K., Bořivojova 21, 130 00 Praha 3*“, v obou případech písemnost převzala J. B., která svůj vztah k adresátovi označila jako „*sekretářka*“, pošta tuto osobu označila jako oprávněného příjemce. V prvně zmiňovaném případě J. B. převzala zásilku již uloženou na poště po neúspěšném pokusu o přímé doručení.

Z předloženého spisu Krajského soudu v Brně pak Nejvyšší správní soud zjistil, že kasační stížností napadené usnesení ze dne 24. 7. 2007 krajský soud zástupci žalobce

doručoval do vlastních rukou. Na doručence je jako adresát označen „*JUDr. J. K., daňový poradce, Bořivojova 21, 130 00 Praha 3*“, písemnost převzala J. B., která svůj vztah k adresátovi označila jako „*sekretářka*“, pošta tuto osobu označila jako oprávněného příjemce.

Z uvedeného je zřejmé, že J. B. ve všech zmiňovaných případech za JUDr. K. přebírala poštou doručované písemnosti. Zástupce žalobce na každou z doručovaných písemností reagoval, z čehož je též patrné, že mu tyto byly i fakticky předány (tuto okolnost ostatně ani žalobce nečinil spornou).

Pokud jde o doručení předmětného usnesení městského soudu o zastavení řízení, předsedkyně senátu městského soudu správně nařídila doručení usnesení zástupci žalobce (§ 45c o. s. ř.) - daňovému poradci JUDr. J. K., usnesení pak v souladu s § 45b o. s. ř. nebylo doručováno do vlastních rukou.

Podle § 48d o. s. ř. se při doručování písemnosti určené fyzické osobě, kterou si účastník zvolil svým zástupcem, která je oprávněna vykonávat specializované právní poradenství podle zvláštních právních předpisů a řízení se týká oboru činnosti v nich uvedených a která není advokátem, notářem, soudním exekutorem nebo patentovým zástupcem, prostřednictvím doručujícího orgánu, postupuje podle § 46 o. s. ř.

Ustanovení § 46 o. s. ř. upravuje doručování fyzickým osobám. Dle žalobce bylo usnesení městského soudu o zastavení řízení jeho zástupci doručeno prostřednictvím jeho spoluzaměstnankyně J. B., tedy ve smyslu § 46 odst. 3 o. s. ř. prostřednictvím vhodné fyzické osoby zaměstnané na téže místě, která adresáta zná a souhlasí s tím, že mu písemnost odevzdá. Žalobce zde argumentoval neúčinností tohoto doručení dle § 46 odst. 6, 7 o. s. ř., neboť jeho zástupce se na adrese svého sídla, tedy v místě doručování, nezdržoval v den, kdy písemnost převzala J. B. (3. 5. 2007) a v době do tří následujících dnů.

V tom je však jeho argumentace lichá. Ze soudních spisů je totiž zřejmé, že J. B. nepřevzala doručovanou písemnost jako tzv. vhodná fyzická osoba ve smyslu § 46 odst. 3 o. s. ř., nýbrž jako osoba oprávněná k přebírání poštou doručovaných zásilek, adresovaných daňovému poradci JUDr. K. Tomuto závěru svědčí nejen skutečnost, že poštovní doručovatelka ve všech případech J. B. označila jako oprávněnou osobu, ale též skutečnost, že zásilku obsahující usnesení městského soudu ze dne 18. 12. 2006 (výzvu k vyjádření se k důvodům dalšího procesního postupu soudu) tato osoba vyzvedla na poště již jako uloženou; stejná osoba ostatně převzala i kasační stížností napadené usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby, které bylo zástupci žalobce doručováno do vlastních rukou. K tomu lze poukázat na čl. 23 odst. 22 a čl. 24 odst. 15 Poštovních podmínek České pošty, s. p. (schválených rozhodnutím Českého telekomunikačního úřadu ze dne 16. 5. 2005, č. j. 13838/05-608, ve znění pozdějších změn), podle nichž podnik vydá poštovní zásilku (a to i tehdy, má-li být dodána do vlastních rukou) zmocněnci adresáta za stejných podmínek jako adresátovi. Dle čl. 21 odst. 4 poštovních podmínek se pak za zmocněnce adresáta, který je fyzickou osobou, považuje fyzická osoba, která prokáže, že je osobou, kterou adresát v hodnověrném písemném prohlášení k převzetí poštovní zásilky zmocnil. Je zjevné, že v chodu kanceláře dotčeného daňového poradce bylo přebírání pošty J. B.

běžnou praxí a pro posouzení oprávněnosti této osoby přebírat zásilky adresované JUDr. K. je kvalita jejich vztahu (tedy zda jde o vztah nadřízenosti a podřízenosti či o vztah kolegiality) otázkou nepodstatnou. V daném případě tak bylo zástupci žalobce prostřednictvím jeho zmocněnkyně pro doručování předmětné usnesení o zastavení řízení dne 3. 5. 2007 doručeno přímo, a nikoliv tedy náhradním způsobem za použití vhodné fyzické osoby ve smyslu § 46 odst. 3 o. s. ř. Skutečnost, že se JUDr. K. v den doručení a v následujících dnech v místě doručování nezdržoval, tak neměla na doručení předmětného usnesení žádný vliv.

Nelze přehlédnout, že přístup žalobce, zpochybňující výše aprobovaný způsob doručení soudní písemnosti jeho zástupci pouze v jediném z uvedených případů, vykazuje znaky jisté účelovosti. Právní řád (samozřejmě včetně procesních předpisů) je ve značné míře založen na předpokladu racionálního uvažování a jednání účastníků právních vztahů. Pokud měl žalobcův zástupce jakožto osoba práva znalá pochyby ohledně způsobu doručování, bylo namístě hned v prvním případě (tedy po doručení usnesení městského soudu - výzvy k vyjádření se k důvodům dalšího procesního postupu soudu) na vzniklou situaci reagovat, a vzhledem ke skutečnosti, že vzniklé pochybnosti nepramenily z postupu soudu, zejména upravit organizaci jeho kanceláře či vstoupit do kontaktu s poštou a těmito kroky fakticky znemožnit přímé doručování jemu adresovaných soudních písemností prostřednictvím jeho spolupracovnice J. B. Protože se však nic z toho nestalo (neboť i usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby převzala jako oprávněná osoba J. B.), naplňuje další postup žalobce všechny znaky účelového jednání. Není pak posláním soudní moci, jejímž cílem je ochrana základních práv a svobod (čl. 4 Ústavy České republiky), ochrana takovýchto praktik. Dovedeno *ad absurdum* by přístup žalobcova zástupce v obdobné situaci nutil soud v každém jednotlivém případě doručování ještě k provádění šetření, zda se žalobcův zástupce ve svém sídle zdržoval, a to i přesto, že písemnost převzala oprávněná osoba. Zde je tedy absurdnost žalobcem nastíněného výkladu ustanovení o doručování zcela hmatatelná, v posuzovaném případě se nesprávnost tohoto výkladu omezuje na to, že vede k závěrům odporujícím smyslu a účelu soudního řízení a doručování v něm.

Postup krajského soudu v daném případě plně sledoval smysl zákona a nenarušil žalobcova procesní práva. Odmítnutí předmětné žaloby pro opožděnost nebylo důsledkem tvrzené nesprávnosti a nezákonnosti postupu při doručování, ale odrazem zásady, že právo náleží bdělým (*vigilantibus iura*), nikoli těm, jejichž nevhodné procesní taktizování jde viditelně na úkor této bdělosti. Ostatně od žalobcova zástupce - daňového poradce, tedy profesionála poskytujícího právní služby za úplatu v rámci nezávislého povolání, by bylo lze očekávat orientaci v právních předpisech, upravujících výkon jeho povolání, včetně těch částí procesních předpisů týkajících se doručování soudních písemností a též příslušnosti soudů, a tedy podání žaloby věcně a místně příslušnému soudu již na první pokus.

Podstatnou je ve věci skutečnost, že usnesení městského soudu o zastavení řízení obsahovalo řádné poučení o možnostech dalšího postupu žalobce ve věci a o případných souvisejících následcích. Žalobce měl zachovánu celou jednoměsíční lhůtu a měl tedy dostatečný časový prostor k tomu, aby své prvotní pochybení napravil a žalobu podal soudu věcně a místně příslušnému včas. To vše nadto za situace, kdy opožděně podaná

žaloba byla obsahově zcela shodná (vyjma změny označení příslušného soudu z „Městský“ na „Krajský“ a doplněného odstavce o dodržení lhůty) se žalobou podanou původně soudu věcně a místně nepřislušnému. Lze jen dodat, že přípravě na podání žaloby příslušnému soudu mohl žalobce věnovat též celou patnáctidenní odvolací lhůtu, neboť jak vyplývá z jeho podání ze dne 17. 1. 2007 adresovaného městskému soudu, sám souhlasil s jeho závěrem, že příslušným soudem je soud krajský. Pokud však žalobce nestřežil svá práva, účinně a včas žalobu u příslušného soudu nepodal, ač mu v tom nic nebránilo, pak nemůže takové své pochybení svalovat na namítané nedostatky v doručování usnesení o zastavení řízení.

Kasační soud se tak ztotožnil se závěrem krajského soudu. Usnesení městského soudu ze dne 3. 4. 2007 o zastavení řízení bylo žalobci doručeno dne 3. 5. 2007, toto usnesení pak nabylo právní moci dne 19. 5. 2007 (shodné datum vyznačil do doložky právní moci na originále předmětného usnesení i městský soud). Měsíční lhůta pro podání žaloby (s následky stanovenými v § 72 odst. 3 s. ř. s.) tedy žalobci v souladu s § 40 odst. 2 s. ř. s. uplynula dnem 19. 6. 2007. Protože žalobu krajskému soudu žalobce zaslal prostřednictvím provozovatele poštovních služeb až dne 20. 6. 2007 (jak vyplývá z otisku poštovního podacího razítka na obálce, v níž byla žaloba zaslána), je zjevné, že tato lhůta nebyla dle § 40 odst. 4 s. ř. s. zachována. V takovém případě však nelze aplikovat poslední větu § 72 odst. 3 s. ř. s. a žalobu je tak nutno považovat za podanou až dnem 20. 6. 2007. Vzhledem k tomu, že žalobou napadené rozhodnutí žalovaného bylo žalobci doručeno dne 6. 10. 2006, uběhla dvoutměsíční lhůta pro podání žaloby (§ 72 odst. 1 s. ř. s.) dnem 6. 12. 2006. Předmětná žaloba tedy byla příslušnému soudu podána opožděně a proto ji krajský soud správně odmítl dle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud shledal stěžovatelovy námitky nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. února 2008

JUDr. Marie
Žižková
předsedkyně
senátu